

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obžalovanej **E. B.**, pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 27. apríla 2011 v Bratislave prerokoval odvolanie obžalovanej E. B. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. marca 2010, sp. zn. 7T 3/2003, a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 258 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. účinného do 1. januára 2006 sa napadnutý rozsudok **z r u š u j e** v celom rozsahu.

Podľa § 259 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 sa vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Nitre, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 30. marca 2010, sp. zn. 7T 3/2003, bola obžalovaná E. B. uznaná za vinnú v bode 1/ z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. zák.) a v bode 2/ z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

napriek tomu, že v čase žiadostí o peňažné pôžičky mala ďalšie nesplatené dlhy a vedela, že sľúbený záväzok nebude môcť vôbec alebo v celom rozsahu a v dohodnutej lehote splniť,

1/

- dňa 22. novembra 1998 v prevádzke P. R. na Š. požiadala tohto o pôžičku vo výške 3 000 000 Sk (99 581,76 eur) na nákup nehnuteľnosti vo V. s tým, že peniaze vráti

do 30. novembra 1998, na základe čoho jej P. R. v prevádzke E. B., P. odovzdal finančnú hotovosť 3 000 000 Sk (99 581,76 eur), čo potvrdila aj písomným prehlásením u notára, peniaze však do stanovenej lehoty ani doposiaľ napriek viacerým výzvam nevrátila, žiadnu nehnuteľnosť vo V. nezakúpila a poškodenému P. R. tak spôsobila škodu vo výške 3 000 000 Sk (99 581,76 eur);

- koncom roka 1997 pod zámenkou účasti na jej podnikaní požiadala H. Č. v jej byte na O. o zapožičanie peňazí, na čo jej H. Č. poskytla sumu 300 000 Sk (9 958,18 eur) a následne v menších čiastkach postupne 1 100 000 Sk (36 513,31 eur), o prevzatí ktorých súm dňa 22. novembra 1998 spísali potvrdenie, pričom peniaze do stanovenej lehoty ani doposiaľ napriek niekoľkým výzvam nevrátila a spôsobila tak poškodenej H. Č. škodu vo výške 1 400 000 Sk (46 471,49 eur);

- dňa 3. apríla 1997 pod zámenkou účasti na svojom podnikaní prevzala vo svojej prevádzke v G. od E. K. finančnú pôžičku v sume 400 000 Sk (13 277,57 eur) s tým, že ju vráti do 3. septembra 1997, dňa 15. apríla 1997 finančnú pôžičku v sume 500 000 Sk (16 596,96 eur) s tým, že ju vráti do 15. apríla 1998, dňa 6. mája 1997 finančnú pôžičku v sume 200 000 Sk (6 638,78 eur) s tým, že ju vráti do 6. septembra 1997, z ktorých peňazí poškodenému E. K. vrátila 200 000 Sk (6 638,78 eur) a spôsobila mu tak škodu vo výške 900 000 Sk (29 874,53 eur);

- pod zámenkou účasti na svojom podnikaní v decembri r. 1994 prevzala od Ing. A. P. v jeho byte v N., finančnú pôžičku v sume 7 600 DEM, čo k mesiacu december roku 1994 predstavovalo sumu 152 015,20 Sk (5 045,97 eur), v septembri 1995 v sume 30 000 Sk (995,82 eur), v decembri 1996 v sume 200 000 Sk (6 638,78 eur) a začiatkom mesiaca februára 1997 v sume 245 000 Sk (8 132,51 eur), z ktorej pôžičky v priebehu rokov 1995 – 1998 vrátila sumu asi 120 000 Sk (3 983,27 eur), ostatné peniaze napriek viacerým výzvam doposiaľ nevrátila a použila ich pre vlastnú potrebu, čím poškodenému Ing. A. P. spôsobila škodu vo výške najmenej 507 000 Sk (16 829,32 eur);

- pod zámenkou účasti na svojom podnikaní prevzala ako pôžičku od P. K. vo svojej prevádzke v obci G. dňa 20. decembra 1998 sumu 70 000 Sk (2 323,57 eur), dňa 28. decembra 1998 sumu 50 000 Sk (1 659,70 eur), dňa 5. januára 1999 sumu 280 000 Sk (9 294,30 eur), z ktorých súm poškodenému postupne vrátila finančnú hotovosť vo výške

70 000 Sk (2 323,57 eur) a poškodenému P. K. tak spôsobila škodu vo výške 330 000 Sk (10 953,99 eur);

2/

- dňa 5. februára 2001 vo V., vo svojej kancelárii prevzala od P. C. zálohu vo výške 180 000 Sk (5 974,91 eur), za účelom zabezpečenia dodávok kryštálového cukru a v období do 9. júna 2001 od nej postupne prevzala ďalšie zálohy, a to dňa 18. februára 2001 vo výške 110 000 Sk (3 651,33 eur), dňa 4. júna 2001 vo výške 6 600 Sk (219,08 eur) a dňa 9. júna 2001 vo výške 3 000 Sk (99,58 eur), avšak dodávku cukru nezrealizovala a peniaze nevrátila, čím spôsobila P. C. škodu vo výške 299 600 Sk (9 944,90 eur).

Krajský súd obžalovanú E. B. za to odsúdil podľa § 250 ods. 5 Tr. zák. s použitím § 35 ods. 1 a § 40 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, na výkon ktorého ju podľa § 39a ods. 3 Tr. zák. zaradil do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny.

Zároveň krajský súd podľa § 229 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. por.) poškodených E. K., P. R., P. K., P. C., I. P., K. Z., H. Č., D. Č., G. Č. a Ing. D. P. s nárokmi na náhradu škody odkázal na konanie o občianskoprávných veciach.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie obžalovaná E. B., ktoré odôvodnila prostredníctvom svojho obhajcu v osobitnom písomnom podaní.

V odôvodnení podaného odvolania obžalovaná E. B. argumentovala tým, že v celom trestnom konaní neboli zabezpečené a vykonané také dôkazy, ktoré by ju „nad všetky pochybnosti“ usvedčovali zo spáchania žalovaných skutkov.

Čo sa týka jednotlivých čiastkových skutkov založených v podstate na tom, že si od viacerých poškodených požičala peniaze v rozsahu vyššie uvedenom, obžalovaná E. B. len zopakovala svoju obhajobnú argumentáciu uplatnenú v predchádzajúcich štádiách trestného konania.

V prípade poškodeného P. R. poukázala na to, že výpoveď tohto svedka ako jediného usvedčujúceho dôkazu je nedôveryhodná, keďže tento svedok poprel vrátenie

„pôžičky – finančnej hotovosti“ zo strany obžalovanej E. B., a to napriek existencii písomného dokladu s jeho podpisom svedčiacim o tejto skutočnosti a navyše doposiaľ odmietal uviesť pôvod sumy 3 000 000 Sk, ktoré mal 22. novembra 1998 obžalovanej E. B. požičať na nákup nehnuteľnosti.

Čo sa týka poškodenej H. Č. uviedla, že z titulu pôžičky jej nedlhovala ani korunu a všetky peniaze, ktoré od nej dostala, predstavovali jej podiel na podnikaní obžalovanej E. B.. Ďalej tvrdila, že poškodenej H. Č. celkovo vyplatila sumu 1 230 000 Sk ako jej zisk a sumu 780 000 Sk ako jej vklad. Z toho dôvodu poškodenej od roku 1998 nedlhuje ani korunu a prehlásenie o pôžičke overené pred notárom podpísala len pod nátlakom zo strany poškodenej H. Č. a jej manžela, teda rovnako tak a v rovnakom termíne ako v prípade vyššie uvedeného poškodeného P. R.

V prípade ostatných poškodených, a to E. K., Ing. A. P., P. K. a P. C. obžalovaná E. B. argumentovala tým, že požičané peniaze vrátila, a to aj so ziskom pre poškodených, s výnimkou poškodeného P. K., ktorému do dnešného dňa zostala dlžná 78 000 Sk a poškodenej P. C., ktorej investíciu kompenzovala len sčasti dodávkou smútočných vencov.

Podľa názoru obžalovanej E. B. vo vyššie uvedených prípadoch išlo výlučne o obchodnoprávny vzťah.

Z týchto dôvodov sa obžalovaná E. B. podaným odvolaním domáhala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a spod obžaloby pre trestný čin podvodu ju oslobodil.

Podľa § 254 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. por.), ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolanie proti rozsudku krajského súdu podala procesná strana na to oprávnená,

proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohla, urobila tak v lehote ustanovenej v zákone, pričom podané odvolanie obžalovanej E. B. je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe takto vykonaného prieskumu zistil, že záver krajského súdu o vine obžalovanej E. B. **je opätovne predčasný**, keďže sú prítomné chyby rozsudku v dôsledku neúplných skutkových zistení ako aj v dôsledku toho, že krajský súd sa nevyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, pričom v tomto smere bude treba dôkazy opakovať a vykonať i ďalšie dôkazy (§ 258 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por.).

Pretože ich opakovanie a vykonanie pred odvolacím súdom by znamenalo nahrádzať činnosť súdu prvého stupňa a mohlo by viesť k zmene skutkových zistení, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky po zrušení napadnutého rozsudku v celom rozsahu o vrátení veci krajskému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky tak rozhodol na neverejnom zasadnutí, keďže nižšie uvedené pochybenia krajského súdu nebolo možné odstrániť na verejnom zasadnutí (§ 263 ods. 1 písm. b/ Tr. por.).

Vychádzal pritom primárne z toho, že náležité zistenie skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 5 Tr. por. vyžaduje, aby každá okolnosť dôležitá pre rozhodnutie bola **spoľahlivo preukázaná v súlade so skutočnosťou tak, aby nemohla vzbudzovať akúkoľvek rozumnú pochybnosť**.

Pritom treba mať zároveň na zreteli, že podľa § 2 ods. 6 Tr. por. súd hodnotí dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivito **i v ich súhrne** nezávisle od toho, či ich obstarali orgány činné v trestnom konaní, alebo niektorá zo strán.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v predchádzajúcom uznesení z 11. februára 2009, sp. zn. 3 To 18/2007, ktorým rozhodol o prvom rozsudku krajského súdu v tejto trestnej veci, konštatoval, že rozsudok je nepreskúmateľný a nedostatočne odôvodnený, pretože v ňom s poukazom na § 125 Tr. por. absentoval výklad o tom, ktoré skutočnosti vzal súd za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia oprel

a predovšetkým akými úvahami sa správal pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporovali.

Krajský súd v napadnutom rozsudku sa opätovne dopustil rovnakej chyby. Na takmer 15 - ich stranách zreprodukoval výpovede obžalovanej, svedkov a znalca, pričom tieto vyhodnotil v jednom odseku na strane 19 až 20 nasledovne: „svedkovia popísali, akým spôsobom, v akej výške a v akých čiastkach odovzdávali obžalovanej peniaze ako pôžičku na jej požiadanie, pričom táto už v tom čase vedela, že tieto nebude môcť byť vôbec, resp. v časti a v dohodnutej lehote vrátiť, čo bolo preukázané konaním obžalovanej E. B. a jej finančnou situáciou, ktorá si niekoľko mesiacov, ba až niekoľko rokov postupne požičiavala peniaze bez predchádzajúceho vrátenia. Výpovede svedkov poškodených boli pritom podporené výpovedami ďalších svedkov, ktorí boli buď prítomní pri požičaní peňazí, resp. ktorých poškodení požiadali, aby od obžalovanej vrátenie peňazí žiadali. Obrana obžalovanej bola týmito dôkazmi vyvrátená, keďže o hodnovernosti výpovede týchto svedkov nebolo žiadnych pochybností, navyše keď tvrdenia obžalovanej E. B. neboli ničím potvrdené.

Nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu sa najmarkantnejšie prejavila vo vzťahu ku čiastkovému skutku týkajúceho sa poškodeného P. R..

Z výpovedí obžalovanej E. B. totiž vyplýva, že poškodený P. R. vložil do jej podnikania (s potravinami) v roku 1996 sumu 96 000 Sk a v roku 1997 sumu 200 000 Sk. Koncom roku 1997 vyplatila poškodenému P. R. sumy 80 000, 70 000, 50 000 a 80 000 Sk, ktoré sú uvedené v písomnej prílohe jej výsluchu (č. I. 52) a rovnako tak sumy 40 000, 38 400 a 40 000 Sk, ktoré sú súčasťou písomného vyúčtovania s poškodeným P. R., ktoré aj podpísal a ktoré je rovnako prílohou jej výsluchu (č. I. 53). Podľa vyjadrenia obžalovanej E. B. do 14. júna 1998 vyplácala poškodenému P. R. podiely na zisku, išlo celkovo o sumu 250 000 Sk. Potom, čo ju začali vydierať „výpalníci“, tak poškodený P. R. žiadal vyplatiť sumu 346 000 Sk predstavujúcu svoj vklad do podnikania a sumu 160 000 Sk ako províziu za sprostredkovanie prenájmu obchodných priestorov, a keďže v dôsledku vyššie uvedenej skutočnosti v tom čase nebola schopná tieto požadované finančné prostriedky vyplatiť, tak sa postupne požiadavky poškodeného P. R. zvyšovali, až sa to nazbieralo na tú sumu 3 000 000 Sk, na ktorú pod nátlakom podpísala potvrdenie, že takúto sumu prevzala. Poškodený P. R. ju navyše pod hrozbou trestného stíhania donútil

vyplatiť sumu 105 000 Sk, pričom svedkami tejto udalosti boli jej matka, sestra a syn P.. Celkovo mu teda z titulu účasti na jej podnikaní vyplatila sumu 701 000 Sk.

Na druhej strane bol v prípravnom konaní vypočutý poškodený P. R., a to 20. marca 2001 a 11. júla 2001, teda pred vznesením obvinenia obžalovanej E. B.. Z jeho ďalších výsluchov v rámci konfrontácie a na hlavnom pojednávaní v podstate vyplýva, že obžalovanej E. B. požičal sumu 3 000 000 Sk, ktorú jej vyplatil v hotovosti v jej predajni v G. 22. novembra 1998, o ktorej skutočnosti bolo spísané písomné potvrdenie. Z písomného potvrdenia z 22. novembra 1998, na ktorom je podpis obžalovanej E. B. 23. novembra 1998 overený I. H., zamestnankyňou poverenou notárkou JUDr. G. R., vyplýva, že obžalovaná E. B. 22. novembra 1998 prijala od P. R. sumu 3 000 000 Sk, ktorá mala byť vrátená do 30. novembra 1998.

Z výpovede svedkyne H. R. iba vyplýva, že sumu 3 000 000 Sk mali doma a táto pochádzala zo zahraničia. Ďalšie skutočnosti ňou tvrdené v prípravnom konaní sú právne irelevantné, keďže rovnako ako je vyššie uvedené vychádzajú z výsluchu vykonaného pred vznesením obvinenia obžalovanej E. B. alebo z výsluchu, v ktorom sa naň svedkyňa odvolávala.

Krajský súd bez akéhokoľvek hodnotenia týchto dôkazov a rozporov, ktoré medzi nimi existujú dospel k záveru, že obžalovaná E. B. si od poškodeného P. R. požičala sumu 3 000 000 Sk napriek tomu, že vedela, že dohodnutý záväzok nebude môcť vrátiť, čím mu spôsobila škodu vo výške 3 000 000 Sk. Paradoxne potom ale vyznieva výrok napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým poškodeného P. R. s nárokom na náhradu škody odkázal na konanie o občianskoprávných veciach.

V tejto veci existujú dve protichodné tvrdenia. Na jednej strane obžalovanej E. B., ktoré sú sčasti podporené znalcom a listinnými dôkazmi (č. l. 52 a 53), ktorých pravosť nenamietal ani poškodený P. R. (jeho podpis). Na strane druhej tvrdenia poškodeného P. R. a jeho manželky, ktorí však zhodne odmietli uviesť pôvod týchto peňazí a spôsob ich nadobudnutia. V tejto súvislosti treba vziať do úvahy aj skutočnosť, že poškodený požičal peniaze vo výške na tú dobu dosť vysokej bez prítomnosti ďalšej osoby. Obžalovaná E. B. si naopak mala peniaze požičať na kúpu nehnuteľnosti 22. novembra 1998, ale peniaze mala

vrátiť už 30. novembra 1998. Na potvrdení z 22. novembra 1998 je pracovníkom notárskeho úradu overený len podpis obžalovanej E. B., ale nie skutočnosť, že došlo k tejto pôžičke.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto prípade považuje za potrebné uviesť, že **pre záver o hodnovernosti svedeckej výpovede nestačí, že svedok zotrváva na svojej výpovedi a že obsah svojej predchádzajúcej výpovede potvrdil i po konfrontácii s obvineným a po opätovnom poučení o povinnostiach svedka a o následkoch krivej výpovede. Iba zotrvanie svedka na predchádzajúcej výpovedi i po opätovnom poučení nemôže ešte viesť k záveru, že svedok hovorí pravdu. Hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 6 musí súd vykonávať tak, aby zvažil všetky okolnosti prípadu jednotlivito i v ich súhrne, teda, aby skúmal, či výpoveď svedka je logická, či sa svedok prípadne i v okolnostiach menej podstatných neodchyľuje od svojej predchádzajúcej výpovedi, pričom v prípade odchýlok musí súd dotazom zisťovať, prečo k nim vo výpovedi svedka dochádza. Pri hodnotení dôkazu potom vychádza z výpovedi svedka, z rozsahu a závažnosti prípadných rozdielov v jeho výpovediach a z vysvetlení, prečo k týmto rozdielom došlo. Aby mohol spoľahlivo dôkaz zhodnotiť, musí vziať v úvahu i dôkazy ostatné, posúdiť prípadné rozpory medzi nimi, skúmať prečo k nim dochádza a jedine tak môže získať bezpečný základ pre skutkové zistenia a pre záver o vine obvineného.**

S poukazom na vyššie uvedené bude preto potrebné, aby sa krajský súd dôsledne vyrovnal s rozporom v tvrdeniach svedka P. R., ktorý raz tvrdil, že na podnikaní obžalovanej E. B. nikdy neparticipoval, že od nej prevzal peniaze ňou uvádzané, že na fotokópii dokladu na č. l. 52 - 53 nie je jeho podpis a druhý raz, že obžalovanej E. B. požičal len 2 000 000 Sk a že podpis na fotokópii dokladu na č. l. 53 je jeho.

Z vykonaného dokazovania taktiež vyplýva, že obžalovaná E. B. mala od jednotlivých poškodených prevziať peniaze za účelom ich zhodnotenia prostredníctvom jej podnikateľských aktivít. Takto sa malo stať aj v prípade M. B., ktorý uviedol, že obžalovanej E. B. požičal na podnikanie celkovo sumu 1 300 000 Sk, pričom táto mu **na podieloch na zisku vyplatila rovnakú sumu** a vzhľadom k tomu neskôr odstúpil od vymáhania svojej pôžičky, keďže obžalovaná E. B. prestala podnikat'.

Z výsluchu ďalšieho poškodeného P. K. okrem iného vyplýva, že 20. septembra 2000 s obžalovanou E. B. spísal na notárskom úrade prehlásenie, na ktorom im obidvom overili

podpisy. Podľa tohto „čestného“ prehlásenia si obžalovaná E. B. 20. septembra 2000 požičala od P. K. finančnú hotovosť vo výške 2 000 000 Sk, ktorú mala vrátiť do 27. septembra 2000. Podľa vyjadrenia poškodeného P. K. sa uvedené „čestné“ prehlásenie nezakladalo na pravde. Rovnako bolo tomu tak aj v prípade „čestného“ prehlásenia z 5. júna 1998 na č. l. 293, ktorým obžalovaná E. B. potvrdila, že si od poškodeného E. K. požičala sumu 3 000 000 Sk, ktorú mala vrátiť do 31. októbra 1998.

Obdobná dôkazná situácia a jej hodnotenie sa týka aj čiastkových skutkov vo vzťahu k poškodeným H. Č., E. K., Ing. A. P. a P. K. ako aj skutku vo vzťahu k poškodenej P. C.

Treba povedať, že nie je úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu nahrádzať činnosť krajského súdu v otázke hodnotenia zabezpečených a vykonaných dôkazov a takpovediac inštruktážnym spôsobom usmerňovať krajský súd, ako v posudzovanej veci mal postupovať a ako doposiaľ nepostupoval.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bude potrebné k vyššie uvedeným okolnostiam opätovne **podrobne** vypočítať obžalovanú E. B. a poškodeného P. R. a svedkyňu H. R. a týchto následne konfrontovať s okolnosťami vyplývajúcimi z vyššie uvedených listinných dôkazov. Rovnako bude potrebné vykonať aj ďalšie dôkazy, ktorých vykonanie za účelom zistenia skutkového stavu v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie o podanej obžalobe sa krajskému súdu ukáže byť potrebným.

Napokon bude potrebné objektivizovať hodnotu umelých kvetov, dodaním ktorých obžalovaná E. B. kompenzovala časť pôžičky od poškodenej P. C..

V neposlednom rade bude povinnosťou krajského súdu vyhodnotiť všetky vykonané dôkazy jednotlivo i v ich súhrne tak, aby bolo zrejmé akými úvahami sa riadil v otázke skutkových zistení, a to najmä pokiaľ ide o ustálenia výšky škody spôsobenej konaním obžalovanej E. B. jednotlivým poškodeným.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 27. apríla 2011

JUDr. Juraj K l i m e n t, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová